

TUTKIMUSLAITOKSEN TULEVAISUUDESTA

1. Tutkimuslaitoksen asema ja luonne

1.1. Suhdanne-ennusteet

Tutkimuslaitoksen asema suhdannekehitystä seuraavien ja ennustavien laitosten piirissä on muuttumassa, joskin kenties hitaammin kuin aikaisemmin nähtiin. Suhdannekehityksen ennustemenetelmät ovat kuitenkin ainakin reaaliennusteiden osalta suunnilleen yhtä pitkällä valtiovarainministeriössä. Lisäksi päätoimisto edelleen tekee suhdanne-ennusteita, jotka tasoltaan eivät nykyisin aivan vastaa tutkimuslaitoksen ja valtiovarainministeriön ennusteita. Taloudellinen suunnittelukeskus on myös pyrkimässä lyhyen ajan ennusteisiin talouspolitiikan tarpeita silmällä pitäen. Taloudellinen tutkimuskeskus kaavailee varsin peittävän ennusteorganisaation luomista. Erityisesti rahataloudellisen ennustamisen puolella molemmilla suurilla liikepankeilla ja ainakin säästöpankki- mutta vähitellen myös osuuspankki-järjestöllä on oma ennusteorganisaationsa.

Tällaisessa kentässä tutkimuslaitoksen etuna ovat tällä hetkellä jo varsin mittavat ennusteperinteet ja suhteellisen suuri ennustehenkilökunta. Lisäksi laitoksella jatkuvasti lienee jonkinääräinen etumatka suhdanne-ennustemallien rakentamisessa. Tämä etumatka saattaa säilyä, mikäli käynnistetty malliprojekti tuottaa kohtuullisia tuloksia kohtuullisessa ajassa.

Miten tutkimuslaitoksen tulisi tässä kentässä suunnistaa tulevaisuuteen? Seuraavassa näkökohtia:

- Tutkimuslaitos ei voi luopua reaaliennusteiden itsenäisestä laadinnasta. Laitoksella täytyisi joka tapauksessa olla jatkuvasti kunkin sektorin osalta ainakin riittävä asiantuntemus itsenäisesti arvioimaan muiden laitosten tekemiä ennusteita. Laitoksen ekonomistikoulutuksen tason säilyminen edellyttää myös, että reaalipuolella vallitsevat riippuvuudet hallitaan laitoksen piirissä. Rahataloudellisen ja reaalitaloudellisen kehityksen välisten kytkentöjen tutkimus edellyttää syvällistä reaalitaloudellisen kehityksen tuntemusta. Tutkimuslaitoksen panosta reaalipuolella, mukaanluettuna hinta- ja kustannuskehitys ei voida tämän vuoksi nykyisestään absoluuttisesti supistaa.
- Keskuspankin tutkimuslaitoksena ja tässä ominaisuudessa rahapolitiikan suunnittelua tukevana tulisi tutkimuslaitoksen työskentelyn painopisteen kuitenkin siirtyä rahataloudelliselle puolelle, mukaan luettuna maksutaseen pääomaliikkeet. Näillä alueilla tutkimusten tarve on kenties kaikkein suurin ja tutkimusten suorittaminen suurelta osin nimenomaan tutkimuslaitoksen varassa. Painopisteen siirtämiseksi edelleen tähän suuntaan olisi tutkimuslaitoksen mahdollisesta kasvusta valtaosa käytettävä rahataloudellisen, lähinnä raha- ja reaalitalouden välisten yhteyksien, tutkimuksen laajentamiseen. Pannon rahataloudellinen tutkimusryhmä on tässä suhteessa mahdollisesti melkoisena tukena ja tuottanee lähivuosina tutkijavoimaa laitoksen tähän suuntaan laajentumista ajatellen.
- Ennustehorisontin loitontaminen kuuluisi luonnollisena osana

kehityspyrkimyksiin ennen kaikkea raha- ja muun talouspolitiikan tarpeita ajatellen.

Näin ollen tutkimuslaitoksen kehityslinjat ennustetyössä suuntautuisivat ensinnäkin reaali- ja hintakehityksen suhdannedynamiikan jatkokartoitukseen malliprojektin merkeissä ja pysytellen suurin piirtein nykyisen tällä alueella työskentelevän tutkijakapasiteetin puitteissa. Mahdolliset kapasiteetin laajennukset tulisi suunnata rahataloudellisen ja maksutasekehityksen puolelle sitä mukaa, kuin sopivia laajennusalueita kypsyy problematiikan ja tilastopohjan osalta.

Tutkimuslaitoksen yhteistyö toisten julkisten ennustelaitosten kanssa lienee reaaliennusteiden vertailun osalta kehittymässä jo omalla painollaan kohtuullisesti. Alustavasti on jo kaavailtu yhteistyötä valt.var.min:n kanssa SP:n mallin käyttämisestä finanssipolitiikan suunnittelussa. Yhteistyötä rahoituskysymysten osalta olisi syytä kehittää ainakin valtion ja kunnallistalouden suuntaan. Tutkimuslaitoksen yhteistyötä pankkien ekonomistien ja myös muiden luottolaitosten asiantuntijoiden kanssa olisi syytä harkita nimenomaan rahataloudellisella puolella. Rahoitustilastojen siirtymässä Tilastolliseen päätoimistoon ja niiden kehityksen jatkuessa siellä olisi huolehdittava yhteyskanavien aukipysymisestä myös sinne sekä ennuste- että tutkimustarpeita silmällä pitäen.

1.2. Akateeminen tutkimus

Vaikka korkeakouluissa jatkokoulutustoiminta saataisiinkin nykyistä paremmalle tolalle, on oletettavissa, että näissä jatkotutkimus huomattavalta osaltaan suuntautuu teoreettisiin ja meto-

disiin kysymyksiin. Tämän vuoksi olisi paitsi luonnollista, myös erittäin tarpeellista, että tutkimuslaitos edelleen huolehtisi osaltaan akateemisesta jatkokoulutuksesta. Akateemisen tutkimuksen painopiste voisi tällöin olla nimenomaan empiirisessä, varsinkin rahataloudellisessa ja lähellä talouspolitiikan kysymyksenasetteluja liikkuvassa tutkimuksessa.

Akateeminen tutkimus on suurelta osin kytkettävissä laitoksen ennustetoimintaan samoin kuin raha- ja muuhun talouspoliittiseen selvitystyöhön. Tätä kytkentää ei pitäisi kuitenkaan akateemisilta tutkimuksilta kovin kiinteänä vaatia, joskin se ilmeisesti olisi yleensä suotava. Akateemisen tutkimustyön kunnollinen ja kohtuullisessa ajassa tapahtuva hoitaminen edellyttää, että laitoksen kapasiteetti pidetään riittävän korkeana suhteessa laitokselta edellytettävään muuhun tuotokseen, jotta tutkijaenergiaa jäisi käytettäväksi sekä akateemisten tutkimusten suorittamiseen että niiden ohjaamiseen.

1.3. Raha- ja muu talouspolitiikka

Luonnollisena seurannaisena keskuspankin tutkimuslaitoksen suorittamasta ennuste- ja tutkimustyöstä on rahapoliittisen ja josain määrin muunkin talouspoliittisen päätöksenteon edellyttämä valmistelutyö. Laitoksen asema rahapoliittisen ja koko talouspoliittisen päätöksenteon kentässä on kuitenkin selvästi labiili. Tämä asema riippuu rahapoliittisen päätöksenteon osalta pankin sisäisestä organisaatiosta ja molemmilla lohkoilla myös henkilökysymyksistä. Nykyisellään laitoksen johdon energiasta melkoinen osa menee sekä rahapoliittisen että muun talouspoliittisen päätöksenteon-

teon valmisteluun. Missä määrin näin on myös tulevaisuudessa, on ehkä enemmänkin henkilö- ja organisaatio- kuin varsinainen ta-voitekysymys.

1.4. Muut tehtävät

Niiden keskeisten toiminta-alueiden lisäksi tutkimuslaitos on toiminut perustilastoa ja tilastojalosteita (kausipuhdistus) tuottavana laitoksena sekä sekalai- sten pikku selvitysten laatijana.

Perustilaston tuotanto vaatii jo lähitulevaisuudessa (vuoden 1971 alusta lukien) olennaisesti aikaisempaa vähemmän resursseja rahoitustilastojen siirtyessä Tilastokeskuksen hoiviin melkoisilta osiltaan. Sensijaan maksutasetilastointi jatkunee toistaiseksi nykyisessä laajuudessaan. Kausipuhdistuksen siirtäminen Tilastokeskukselle vienee sekin aikaa. Erilaisten sekalais- selvitysten ja materiaalin keruun puolella kansainvälisten järjestöjen rasitus on ollut suuri eikä sitä ole onnistuttu pienentämään järjestöjen vaatimusten jatkuvasti kasvaessa.

Erilaisten komiteoiden jäsenyydet ja sihteeriydet sekä osal- listuminen kansainvälisiin kokouksiin voidaan nähdä positiivisissa tapauksissa osana laitoksen koulutustoimintaa, muissa tapauksissa lähinnä vain resursseja vaativana tuotantona.

Tutkimuslaitoksen lienee syytä pyrkiä eroon perustilaston samoin kuin yleisluontoisesta tilastojalosteiden tuotannosta sitä mukaa, kun Tilastokeskus kypsyy tehtävien vastaanottoon. Sekalais- selvitykset pysyvät väistämättä tehtäväpiirissä ainakin niin kauan kun perustilaston tuotantokin eikä niistä päästäne töysin eroon senkään jälkeen laitoksen erikoisaloja koskevilta osiltaan. Osallistuminen panki-

ulkopuoliseen, laitoksen asiantuntemusta tarvitsevaan tai sitä kartuttavaan toimintaan, lienee nähtävä osana tutkimuslaitoksen luonnollista tehtäväkenttää.

1.5. Tasapainoisen kohdentamisen ongelma

Näin monitahoisessa kentässä niukkojen resurssien tasapainoinen kohdentaminen on vaikea ongelma. Lienee kuitenkin kiistatta niin, että viime vuosina ennusterutiinit sekä mm. raha- ja talouspolitiikkaa palveleva selvitystyö yhdessä sekalaisten selvitysten kanssa ovat vaatineet resursseja enemmän kuin laitoksen pitkän ajan optimikehitys tavoitekentässään olisi sallinut. Vastaavasti on ennustemenetelmien kehittäminen ja muu perustutkimustyö jäänyt resurssien kohdentamisessa vaille optimisuuttansa. Näin on tapahtunut huolimatta siitä, että ainakin ajoittain on tietoisesti vastustettu ja karsittu ensinmainitun tehtäväryhmän puolella ilmennyttä kysyntäpainetta.

Olisi voitava jatkuvasti nähdä, että perustutkimus on investointitoimintaa, jolle laitoksen kehitys olennaiselta osaltaan rakentuu ja jota ilman laitos näivettyy kehää polkevaksi rutii-
nivirastoksi.

2. Tutkimuslaitoksen organisaatio

Tutkimuslaitoksen organisaatio on laitoksen heikko kohta. Laitos on kasvanut yli 50-päiseksi ja laitoksen organisaatio periytyy ajalta, jolloin väkeä oli kourallinen. Laitoksen tehtävät ovat monipuolistuneet ja rutiinikäsitellyn aineiston määrä monin-

kertaistunut. Nykyisellään laitoksen potentiaalisesta kapasiteetista erittäin suuri osa kuluu erilaisiin energiahäviöihin.

Ei voida lähteä siitä, että useita päällekkäisiä tai rinnakkaisia tuotantolinjoja sisältävä ja olennaiselta osaltaan luovaa tutkimustyötä tekevä laitos voitaisiin organisoida kovin tiukasti. Kuitenkin monet nykyisen organisaation tai organisoimattomuuden puutteet ovat siinä määrin ilmeiset, että nimenomaan organisaation kehittämiseen kannattaa uhrata melkoisesti ajatustyötä.

2.1. Yleisorganisaatio

Yleisorganisaation heikkouksina on, että johdon porrastusta ja työnjakoa ei ole toteutettu riittävästi. Tällä hetkellä johdon vajaalukuisuus vaikeuttaa lisäksi tehtävien hoitoa. Tästäkin riippumatta tutkijakoulutuksen saanutta johtaja- ja osastopäällikkötasoa käytetään tai ainakin edellytetään käytettävän epätarkoituksenmukaisesti rutiiniluontoisiin henkilö-, informaatio- ja työnjakoratkaisuihin.

Toinen olennainen heikkous on tutkimusapulais- ja laskentatason kapeus verrattuna tutkijoiden lukumäärään. Laitos on viime vuosina paisunut tutkijatason osalta huomattavasti, mutta resurssit tutkijoiden ohjaukseen ja tutkimuksen edellyttämiin laskutehtäviin ovat jopa absoluuttisesti supistuneet. Tasapainoisen organisaation luomiseksi olisi sekä tutkijoiden ylä- että alapuolella olevaa tasoa laajennettava, koska tutkijoiden lukumäärän supistaminen tuskin tulee kysymykseen.

Seuraavassa esitetään lähivuosia silmälläpitäen tavoiteorganisaatiota koskeva ehdotus. Sen lisäksi on liitteessä esitetty sup-

peampi vaihtoehto A, joka toiminnan tehostamisen kannalta olisi syytä pyrkiä toteuttamaan jo vuoden 1971 aikana. Organisaatio ei koskaan voi olla yksityiskohtaisen tehtäväjaon osalta jäykkä, vaan sen on voitava henkilökohtaisten taipumusten ja intressien niin vaatiessa joustaa. Tavoiteorganisaatio olisi vakanssien osalta seuraava:

- 1 tutkimuslaitoksen johtaja
- 2 osastopäällikköä
- 3 tutkimuspäällikköä
- 3 toimistopäällikköä
- 1 kirjastonhoitaja
- n. 20 tutkijaa
- 4 aktuaaria
- 2 toimittajaa
- 2 kielenkääntäjää
- 1 kielentarkastaja
- 3 sihteeriä
- n. 12 tutkimusapulaista
- 3 piirtäjää
- 2 kirjastoapulaista
- 3 konekirjoittajaa
- 1 vahtimestari
- 2 lähettiä
- Yht. n. 65 henkeä

Tutkimuslaitoksen johtajalle kuuluu laitoksen yleisjohto sekä tutkimusten ja delegoitujen tehtävien valvonta, henkilökunnan nimitysasiat sekä virkavapaudet. Lisäksi henkilöstä riippuen tut-

kimuslaitoksen johtaja osallistuu ennustemenetelmien kehittämiseen sekä tutkijoiden ohjaukseen erikoisaloillaan. Samoin hän osallistuu henkilöstä riippuen talouspoliittisten päätösten valmisteluun. Johtajan sihteerinä on yksi edellä mainituista sihteereistä.

Tutkimuslaitoksen osastopäälliköt jakavat henkilöstä riippuen keskenään seuraavat tehtävät: tutkimustoiminnan valvonta, suhdanne-seurannan valvonta, laitoksen ulkopuolelta tulevien tehtävien vastaanotto ja delegointi, pankkivaltuusmiesten kertomuksen ja vuosikirjan valvonta, Bulletinin valvonta. Osastopäälliköt osallistuvat lisäksi ennustemenetelmien kehittämiseen ja tutkijoiden ohjaukseen omilla erikoisaloillaan sekä henkilöstä riippuen talouspoliittisten päätösten valmisteluun. Osastopäälliköillä on omat sihteerinsä.

Laitoksen johtaja ja osastopäälliköt muodostavat johtoryhmän, jota kulloinkin kysymyksessä olevan asian luonteesta riippuen täydennetään riittävällä määrällä tutkimus- tai toimistopäälliköitä. Johtoryhmä suunnittelee kaikki periaateratkaisut, jotka ennen päätöksentekoa voidaan edelleen antaa keskusteltavaksi laajemmaltikin laitoksen piirissä.

Kaksi ensimmäistä tutkimuspäällikköä, joilta on edellytettävä tohtorin arvoa ja joiden vakanssit vastaisivat nykyisiä vakinaisen tutkijan vakansseja, olisivat sovittavan työnjaon puitteissa vastuussa tutkijoiden tutkimustöiden yksityiskohtaisesta ohjauksesta. Toinen tutkimuspäällikkö vastaisi lisäksi Taloudellisten selvitysten valvonnasta. Näille tutkimuspäälliköille voitaisiin lisäksi antaa erityistutkimuksia joko omana tutkimuksena tehtäväksi tai heille osoitetun laitoksen sisäisen tai ulkopuolisen tutkimusryhmän puitteissa suoritettaviksi. Tutkijoiden lukumäärä ja

tutkimusaiheiden moninaisuus huomioon ottaen olisi tutkimuksista vastaavia tutkimuspäällikköjä oltava välttämättä kaksi.

Kolmas tutkimuspäällikkö vastaisi suhdanne-ennusteiden laatimisesta, suhdannekehityksen jatkuvasta seurannasta sekä osallistuisi suhdannekuvan edellyttämien talouspoliittisten toimenpiteiden valmistelutyöhön. Suhdanneseurannasta vastaava tutkimuspäällikkö johtaisi laitoksessa tutkijoiden ja aktuaarien sekä tutkimusapulaisten toimesta tapahtuvaa suhdannekehityksen seurantaa. Suhdanneseurannasta vastaava tutkimuspäällikkö osallistuisi henkilöstä riippuen suhdanne-ennustemenetelmien ideointiin ja kehittämiseen.

Ensimmäinen toimistopäällikkö vastaisi rahataloudellisen tilastomateriaalin kokoamisesta ja laatisi vastaukset kaikkiin rahataloudellista kehitystä koskeviin ulkopuolisiin selvityspyyntöihin, erityisesti kansainvälisten järjestöjen esittämiin kysymyksiin. Hänen alaisenaan toimisi aktuaari ja mahdollisesti tutkimusapulainen.

Toinen toimistopäällikkö vastaisi maksutasetilastoinnista ja laatisi vastaukset kaikkiin maksutasetta koskeviin ulkopuolisiin tiedusteluihin, erityisesti kansainvälisten järjestöjen esittämiin kysymyksiin. Hänen alaisenaan toimisi yksi tai kaksi aktuaaria sekä mahdollisesti tutkimusapulainen.

Ensimmäinen ja toinen toimistopäällikkö olisivat vakinaisia virkailijoita, joilta olisi edellytettävä akateemista loppututkintoa, mieluummin lisensiaatin tutkintoa, mutta ei jatkotutkimuksiin tähtääviä suunnitelmia. Nämä toimistopäälliköt voisivat lisäksi osallistua pankin edustajina kansainvälisten järjestöjen omaa alaansa koskeviin toimintoihin.

Kolmas toimistopäällikkö vastaisi laskentatyön, toimistoruutiinien, ATK-toiminnan, konekirjoitustyön, piirustustyön ja julkaisutoiminnan valvonnasta sekä tarvittaessa töiden jaosta ja suoritusjärjestyksestä, tutkimusapulaisten työllistamisestä ja työnjaosta, oikoluvun järjestämisestä, julkaisujen jakelun valvonnasta ja alemmanasteisista henkilökuntakysymyksistä, kuten poistumisluvista jne. Kolmannelta toimistopäälliköltä olisi edellytettävä organisaatiokokemusta ja hyvää organisaatiokykyä. Lisäksi olisi epäilemättä eduksi, jos hänellä olisi jonkinlainen tuntuma taloustieteelliseen tutkimukseen, mutta hänen edellytetään kuitenkin keskittyvän em. työnjohto- ja järjestelytehtäviin täyspäiväisenä työnä. Tämän toimistopäällikön palkkaaminen on kaikkein kiireellisin tehtävä, joka olisi saatava ratkaisuunsa ensi vuoden alkuun mennessä.

Kirjastonhoitaja olisi suoraan toisen osastopäällikön alainen. Kirjastonhoitaja vastaisi kirjaston toiminnasta ja kehittämisestä ja hänen alaisenaan toimisi kaksi kirjastoapulaista, joista toinen vastaisi myös arkistosta. Kirjastonhoitajan olisi oltava kansantaloudellisen ja kirjastoalan koulutuksen saanut.

Tutkijat, jotka olisivat ylimääräisiä virkailijoita ja joita tarvittaisiin noin 20, toimisivat toisaalta suhdanneseurantatehtävissä ja toisaalta perustutkimustehtävissä, joista jälkimmäiset ainakin osittain olisivat akateemisia tutkimuksia. Tutkijoilta edellytettäisiin akateemista loppututkintoa ja tutkijat olisivat sopimuspalkkaisia ja sopimus olisi voimassa kulloinkin seuraavaan akateemiseen tutkintoon asti.

Aktuaarit olisivat vakinaisia virkailijoita, joille jaettaisiin perustilastotuotantoon kuuluvat tehtävät, minkä lisäksi he voisivat henkilöstä riippuen osallistua tilastojen jalostustyöhön ja tilastojen jalostustyön suunnitteluun. Lisäksi aktuaarit voisivat omalla erikoisalallaan suorittaa perusselvitystyötä tutkijoiden rinnalla.

Tutkimusapulaiset hoitaisivat kaiken suhdannekehityksen seurantaan liittyvän rutiinilaskutyön aina työpiirustuksiin asti, kunnes viimeksi mainitut voidaan tuottaa tietokoneella. Tutkimusapulaiset suorittaisivat lisäksi kaiken muun laitoksessa tehtävän laskenta-, oikoluku- ja toimistotyön, joka heille määrättäisiin.

Koska eräs laitoksen tehtävistä on kouluttaa ekonomisteja, laitokseen voitaisiin ottaa jatkuvasti 4 - 5 vastavalmistunutta taloustieteen opiskelijaa saamaan jatkokoulutusta. Heidät voitaisiin ottaa työhön esimerkiksi kuudeksi kuukaudeksi, jona aikana heille annettaisiin ekonomisti- ja tutkijakoulutusta. Tämä järjestelmä tekisi mahdolliseksi tehostaa entisestään tutkijoiden valintaalaitoksen varsinaiseen tutkijakarriäeriin.

Yksi aktuaareista ja yksi tai kaksi tutkimusapulaisista muodostaisivat ATK-ryhmän, joka huolehtisi tutkimuslaitoksen tietokoneyhteyksistä ja laitoksen tietokonesovellutusten sekä ohjelmien kehittämisestä.

Kolme piirtäjää muodostaisivat graafisen ryhmän, joka vastaisi audiovisuaalisen huoneen, suunnan ja suhdanteen sekä laitoksen muun julkaisutoiminnan edellyttämästä piirtämistyöstä.

Kolme konekirjoittajaa muodostaisivat konekirjoitusryhmän, joka keskenään normaalitapauksissa allokoisi konekirjoitustyöt.

Kaksi toimittajaa vastaisivat henkilöstä riippuvan työnjaon puitteissa Bulletinin, obligaatiokirjan sekä tutkimuslaitoksen julkaisusarjojen toimittamisesta, painatustyöstä ja oikoluvun suorittamisesta toimistopäällikön valvonnan alaisena.

Kielenkääntäjät 1 ruotsinkieltä ja 1 englanninkieltä varten sekä englanninkielen tarkastaja vastaisivat laitoksen käännöstöistä.

Lisäksi laitoksella olisi vahtimestari ja kaksi lähettiä.

2.2. Funktionaalinen organisaatio

2.2.1. Tutkimustoiminta

Tällä hetkellä jatkuvien selvitysten ja rutiinien sekä rutiineja lähellä olevan laskentatyön rasitus tutkijatasolla on niin suuri, että mahdollisuudet tutkimustyön vireillä pitämiseen eivät ole parhaat mahdolliset. Rutiinitehtävät tullaan siirtämään aktuaari- ja tutkimusapulaistasolle.

Tutkimustyön johto kärsii koulutukseltaan ja intresseiltään riittävän kapasiteetin puutteesta, mikä merkitsee, ettei aikaa ja aktiivisuutta tutkimustöiden edistymisen edellyttämään ohjaukseen, tukemiseen ja kannustukseen tahdo riittää. Yleisjohdon vajaa-
lukuisuuden poistaminen ja toimistopäällikkötason tuominen organisaatioon mahdollistavat tutkimustoiminnan tehostamisen.

Tutkimustöiden organisaatio tulisi tällöin olemaan se, että kullakin tutkijalla olisi kaksi hänen tutkimuksestaan vastaavaa tutkimuksen ohjaajaa, joista toinen normaalisti olisi joko johtaja tai osastopäällikkö ja toinen olisi toinen tutkimuksista vastaavista tutkimuspäälliköistä. Henkilöistä ja aiheesta riippuen johtaja

tai osastopäällikkö voitaisiin periaatteessa korvata ulkopuolisella korkeakoulujen asiantuntemuksella, mitä kaikissakin tapauksissa tulisi käyttää täydentävänä. Johtaja, osastopäälliköt ja tutkimuksista vastaavat tutkimuspäälliköt olisivat vastuussa tutkimustyön jatkuvasta ohjaamisesta ja seuraamisesta, minkä tulisi tapahtua säännöllisten tutkimusneuvottelujen muodossa.

Tämän tiiviin vastuuyksikön täydentäjänä olisi käytettävä seminaari- tai aivoriihityyppisiä keskusteluryhmiä, joiden suuruus olisi viisi - kuusi henkilöä mukaan luettuna tutkimuksen ohjaajat. Tällaiseen ryhmään olisi koottava ainoastaan tutkijoita, joiden intressit sivuavat kyseessä olevaa tutkimusaihetta tai käytettyä tutkimusmetodia siten, että saataisiin aikaan aktiivinen yhteistyö. Osa keskusteluryhmien jäsenistä voisi olla laitoksen ulkopuolelta.

Tällainen suhteellisen pienten ryhmien käyttö vähentäisi myöskin tutkimusryhmien kullekin tutkijalle tuomaa rasitusta, joka suurempia ryhmiä käytettäessä muodostuisi nopeasti ylivoimaiseksi. Olisi lähdettävä siitä, että keskusteluryhmissä yleensä keskusteltaisiin etukäteen valmistetun paperin pohjalta, jonka jokainen osanottaja olisi lukenut. Jo tutkimusten suunnitteluvaiheessa olisi ainakin alustava jäsentely ja keskeiset ideat saatava paperille tutkimuksen ohjaajien kanssa ennen keskusteluryhmään menoa. Keskusteluryhmien kokoonpanon täytyisi olla aiheen mukaan ja myöskin asian kehitysvaiheen mukaan joustava, jolloin voitaisiin välttää epätarkoituksenmukainen klikkiytyminen.

Tutkimusten tehokkaaksi edistämiseksi olisi ilmeisesti annettava enimmäisaika, jonka kuluessa viimeistään tutkimuksesta olisi seuraava paperi tuotava keskusteluryhmään.

2.2.2. Yleinen jatkokoulutus

Tutkimuslaitoksen perjantaipalaverit, joiden tarkoitus oli antaa yleistä jatkokoulutusta ja kuva käynnissä olevista tutkimusprojekteista, ovat aikaisemmassa muodossaan osoittautuneet laitoksen kasvettua ja intressien hajaannuttua vähemmän hyödyllisiksi.

Sen sijaan tarve metodiseen jatkokoulutukseen on ilmeinen ja soveltuisi hyvin aamupalavereiden muodossa tyydytettäväksi. Tällöinkin olisi lähdettävä siitä, että palavereihin osallistuisivat ainoastaan ne, joille jatkokoulutuksesta olisi todella hyötyä.

Vastaavanlaista peruskoulutusta voitaisiin antaa esimerkiksi uuden SNA:n sisällöstä ja kansantulolaskennan tekniikasta. Tällöin voitaisiin käyttää luennoitsijoina päätoimiston kansantulolaskennasta vastaavia henkilöitä.

Tämän kaltaista jatkokoulutustoimintaa voitaisiin suunnitella myös erikoisaloilta pienemmille ryhmille, mikäli riittävää intressiä joitakin kysymyksiä kohtaan ilmenisi esim. ulkopuolisen luennoijan palkkaamista ajatellen.

2.2.3. Suhdanneseuranta

Suhdannekehityksen jatkuva seuraaminen on laitoksessa epäyhtenäisellä ja puutteellisella pohjalla. Erityisesti kvalitatiivisen informaation ja henkilökohtaisten yhteyksien käyttö on yleensä heikkoa.

Suhdanneseurannan johtoon olisi saatava sitä päätoimisesti tekevä, suhdanne-ennustekokemusta omaava tutkimuspäällikkö. Hänen tehtävänään olisi organisoida jatkuva suhdannekehityksen seuranta yhtenäisellä ja tehokkaalla tavalla sekä kvantitatiivisen materiaalin että kvalitatiivisen informaation osalta. Hänen tulisi huolehtia siitä, että kunkin suhdanneseurantasektorin kehityksen

seuraaminen on asianmukaista ja että sitä hoitavat tutkimusapulaiset saavat riittävät ohjeet sektorin seurannasta vastaavilta tutkijoilta.

Suhdanne seurannasta vastaava toimistopäällikkö toimisi myös ennusteryhmän johtajana ja esittäisi ennusteiden lähtökohtaolettamukset oman suhdanne arviointinsa mukaisesti.

Tutkijoiden osallistumisesta suhdanne seurantaan on esitetty kaksi ratkaisumallia. Ensimmäisen mukaan tutkijat irroitettaisiin määräajaksi tutkimustyöstä täyspäiväiseen suhdanne seurantaan. Vastaavasti raukoitus tutkimustyöhön olisi täyspäiväinen.

Vaihtoehtona olisi suunnilleen nykyisen kaltainen järjestelmä, jossa tutkijat tekisivät rinnakkain suhdanne seuranta työtä ja tutkimustyötä kuitenkin siten, että seurantarutiinit olisivat tutkimusapulaisten suoritettavana.

Ensimmäisen vaihtoehdon toteuttaminen on käytännössä tuskin mahdollinen, koska sektoriasiantuntemuksen turvaaminen suhdanne seurannassa edellyttäisi melko suurta tutkijamäärää, joka toisaalta jäisi tällöin helposti vajaatyölliseksi. Yksinomainen suhdanne seuranta voisi myös olla liian yksipuolista tutkijan kapasiteetin tehokasta käyttöä ajatellen. Näin ollen jälkimmäistä vaihtoehtoa olisi hyvin toteutettuna pidettävä optimaalisena.

2.2.4. Talouspoliittinen valmistelutyö

Henkilöstä riippuen talouspoliittinen valmistelutyö tapahtuisi valvojan ja johtajan tai osastopäällikön johdolla. Siihen osallistuisi yleensä suhdanne seurannasta vastaava tutkimuspäällikkö, joka voisi myös itse tehdä aloitteita tarvittavista toimenpiteistä, sekä toimenpiteiden kohteena olevien sektoreiden erikois-

miehet. Valmistelutyön edellyttämät laskentatehtävät suoritettaisiin aktuaarien ja tutkimusapulaisten toimesta siten, että yleisen toimiston toimistopäällikön tulisi olla selvillä allokoinnista.

2.2.5. Muut tehtävät

Muista tehtävistä rahatalouteen ja maksutaseeseen liittyvä tilastotyö ja informaation toimittaminen pankin ulkopuolelle tapahtuisi asianomaisten toimistopäälliköiden johdolla ja toimesta eikä niillä rasitettaisi tutkijatasoa. Kun näiden alueiden peittäminen Suomessa tulee jatkuvasti olemaan melkoiselta osaltaan tutkimuslaitoksen harteilla, tällainen organisaatio on ilmeisen tarpeellinen. Kysymys tutkimuslaitoksen ja sihteeristön työnjaosta ja yhteistoiminnasta on tältä osin kuitenkin otettava harkittavaksi.

Tilastojen jalostustyö kausipuhdistuksen osalta liittyy olennaisesti suhdanneseurantaan ja osana sitä se säilynee varsin pitkään laitoksessa huolimatta siitä, että Tilastokeskus mahdollisesti myös aloittaa kausipuhdistettujen sarjojen tuotannon. Tilastojen kausipuhdistus ja muut suhdanneseurantaan liittyvät toimenpiteet olisi ilmeisesti alistettava suhdanneseurannasta vastaavalle toimistopäällikölle noudatettavien menetelmien ja periaatteiden osalta. Käytännön suoritus ja valvonta kuuluisi yleisen toimiston toimistopäällikölle.

Suhdanneseurannan edellyttämä rutiinityö tapahtuisi tutkimusapulaisten toimesta siten, että siihen osallistuvilla tutkimus-

apulaisilla olisi kullakin vastuullaan määrättyjen sektoreiden laskentatyö. Tutkimusapulaiset tekisivät myös työkuviot sikäli kuin ne poikkeaisivat suunnan ja suhdanteen kuvioista.

2.3. Laskentatyön organisointi

Tutkijakapasiteetin täysimääräinen vapauttaminen toisaalta tutkimustyöhön toisaalta aktiiviseen kvalitatiiviseen suhdanne-seurantaan ja ennustetyöhön edellyttää kaikkien mahdollisten laskentarutiinien siirtämistä pois tutkijoilta aktuaareille tai tutkimusapulaisille.

Edellä jo esitettiin, että sektoriseurannan rutiinit osoitettaisiin nimetyille tutkimusapulaisille.

Varsinainen ongelma muiden kuin rutiiniluontoisten laskenta-tehtävien allokoinnissa sisältynee sen kitkan pienentämiseen, jolla laskentatehtävät on siirrettävissä tutkijoilta tutkimusapulaisille. Jos tämä kitka on suuri, tutkijat ovat taipuvaisia tekemään pienet laskutyöt itse. On selvää, että suuret laskentatyöt, jotka liittyvät tutkimustehtäviin, allokoidaan yleisen toimiston toimistopäällikön kautta. Pienten tehtävien allokointia helpottaisi, jos tutkijat voisivat viedä ne suoraan tutkimusapulaisille. Voitaisiinko tällaiseen löytää kohtuulliset normit, vai olisiko kaikki laskentatyö ohjattava yleisen toimiston toimistopäällikön kautta? Konekirjoitus- ja piirustusryhmät ovat pienuutensa vuoksi siinä asemassa, että ryhmän sisäinen töiden allokointi voi tapahtua suoraan tutkijoilta työn tekijöille mikäli työt eivät ole ruuhkautuneet, jolloin suoritusjärjestys on toimistopäälli-

kön ratkaistava. Kun tutkimusapulaisia tulisi olemaan paljon ja hajaantuneina eri puolille laitosta, ei vastaava yksinkertainen allokointi käy päinsä. Yhtenä ratkaisumallina on esitetty, että tietyillä tutkimusryhmillä olisi nimikkoapulaisensa (mahdollisesti sama, joka hoitaisi ryhmän sektoreiden sektoriseurannan), jolle tutkijat voisivat suoraan viedä pienet laskutyöt. Tässä ratkaisumallissa toimistopäällikön tehtäväksi jäisi valvoa, että näiden pikkutöiden rasitus yli ajan jakaantuisi kohtalaisen tasaisesti tutkimusapulaisten kesken.

Laskentatyön siirtäminen pois tutkijatasolta edellyttää organisaatioparannuksista huolimatta lisää tutkimusapulaisia. Kun tutkimusapulaisia käytettäisiin ajoittain oikoluku- ym. tehtäviin, olisi tutkimusapulaisia oltava vähintään yksi kolmea tutkijaa kohden. Tällä hetkellä suhde lienee noin yksi apulainen viittä tutkijaa kohti.

2.4. Piirustustyön organisointi

Piirustustyön organisoinnin suurin heikkous tällä hetkellä on se, että laskijat eivät yleensä piirrä työkuvioita. Tämä käytäntö olisi muutettava. Lisäksi olisi voitava edellyttää, että varsinaiset piirtäjät tekevät tarvittaessa viimeistelytasoltaan heikompia ja toimitusajoiltaan lyhyempiä työkuvioita.

Suunta- ja suhdannejulkaisun sekä audiovisuaalisen huoneen edellyttämä piirustustyö tulee olemaan jatkuvasti melkoinen ja näiden piirustustöiden oikea ajoittaminen sekä materiaalin taseisen virran turvaaminen edellyttävät tämän piirustustyön tiivistä kytkentää kokonaisorganisaatioon laskentapuolella.

Piirustustöiden valvonta varsinaisten piirtäjien osalta olisi ilmeisesti sijoitettava suoraan toimistopäällikön alaisuuteen, joskin varsinainen töiden allokointi vain ruuhkan sattuessa. Toimistopäällikkö olisi audiovisuaalisen järjestelmän osalta yhteydessä Vanhalaan.

2.5. Kirjoitus- ja painotyöt

Kirjoitus- ja painotöiden organisoinnissa ei tällä hetkellä liene olennaisia puutteita.

Vuosikirjan ja Bulletinin sekä muiden julkaisujen toimitusrutiinit tapahtuisivat toimistopäällikön valvonnassa toimittajien vastatessa niistä suhteellisen itsenäisesti. Oikoluvun järjestäminen tapahtuisi toimistopäällikön kautta.

Konekirjoitustöiden valvonta kuuluisi toimistopäällikölle, mutta töiden allokointi vain ruuhkatilanteissa. Normaalityötilanteissa työt voitaisiin antaa suoraan teettäjiltä konekirjoittajille.

2.6. Kirjasto ja arkisto

Kirjaston ja arkiston hoito lienee tällä hetkellä myös tyydyttävästi organisoitu, kunhan jatkuvasta kehitystyöstä huolehditaan.

Kirjaston olisi kuuluttava suoraan toisen osastopäällikön alaisuuteen.

2.7. Ulkopuoliset työt

Ulkopuolisten töiden karsinta ja muualle ohjaaminen on jatkuvasti tiukentunut. Toisaalta paine on kasvanut.

Menettelytavat kansainvälisten järjestöjen papereiden tarkistuksessa ovat järkiperaistyneet sikäli, että numerotarkistus on jäämässä pois lukuun ottamatta laitoksessa tuotettujen tilastojen täydennyksiä ja rajoitutaan yhdellä läpiluvulla toteutettavissa olevaan asiatarkestukseen. Tätä periaatetta on syytä kenties kirkastaa edelleen.

Pankin sihteeristön ja muiden osastojen tutkimuslaitokselle antamat tehtävät olisi sovittuja rutineja lukuunottamatta ohjattava osastopäällikkötason kautta.

Töiden vastaanotto talon ulkopuolelta ei saisi tapahtua osastopäällikkötason alapuolella lukuunottamatta mahdollisia rutiinitöitä (aktuaarit).

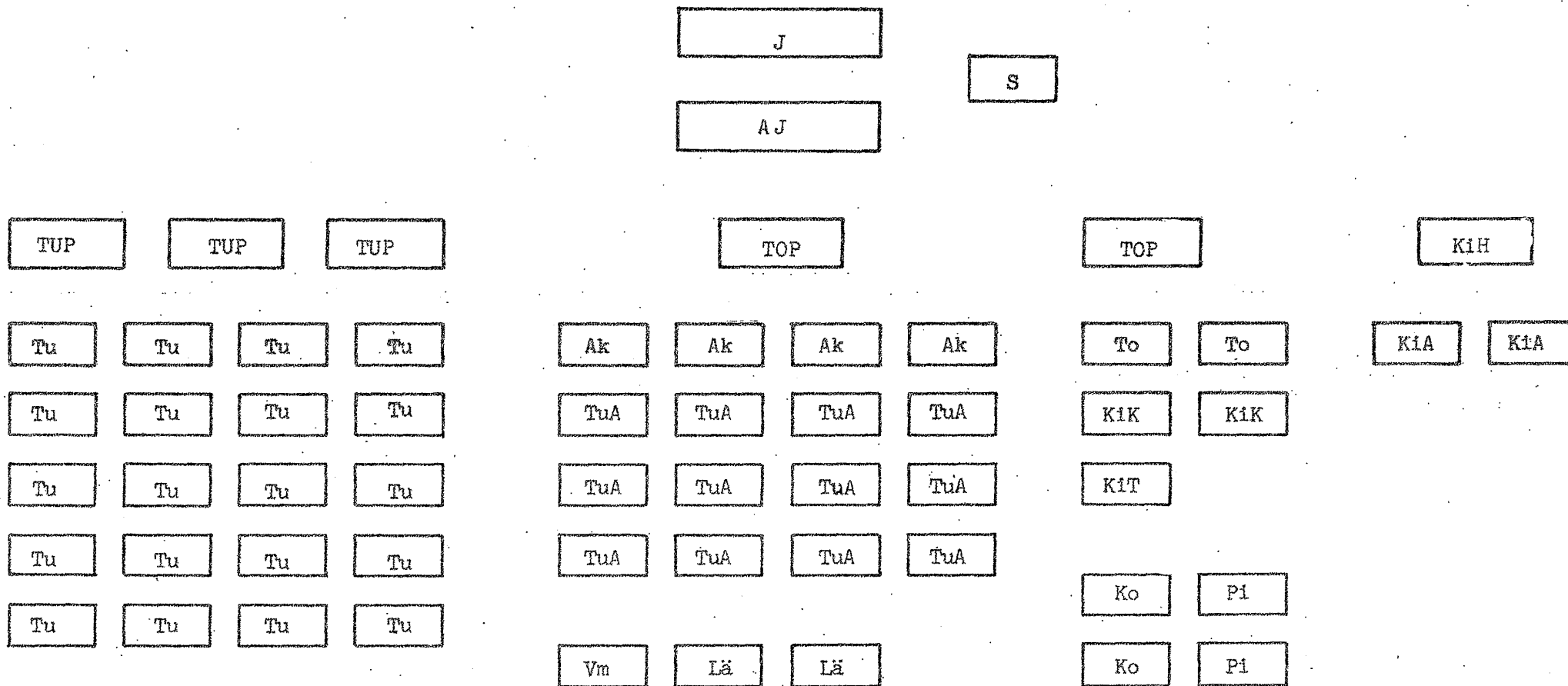
Tutkijoiden luovuttaminen ulkopuolisiin pitkäaikaisiin tehtäviin kuten komiteatöihin olisi rajoitettava tapauksiin, jossa hyöty/kustannussuhde tutkijan ja pankin kannalta on kirkkaasti yli ykkösen.

2.8. Työvoiman erikoistumisesta

Vaikka organisaatioehdotuksessa pyritään tehtävien luonnetta vastaaviin virkanimityksiin, on pidettävä erittäin täsmällisesti selvänä, että koko se työntekijäjoukko, joka toimii yleisen toimiston toimistopäällikön alaisuudessa, heihin rinnastettuna lisäksi laitoksen kolme sihteerä, ovat tehtävien niin edellyttä-

essä käytettävissä myös kaikkiin muihin laitoksen töihin kuin heidän virkanimityksensä edellyttämiin. Laitoksen joustava ja tehokas toiminta edellyttää välttämättä tätä, koska työpaine eri puolilla vaihtelee suuresti ja sitä on voitava tasata työvoiman siirroin. Vastuu työvoiman tasaisesta ja tehokkaasta allokoinnista olisi näiltä osin yleisen toimiston toimistopäälliköllä.

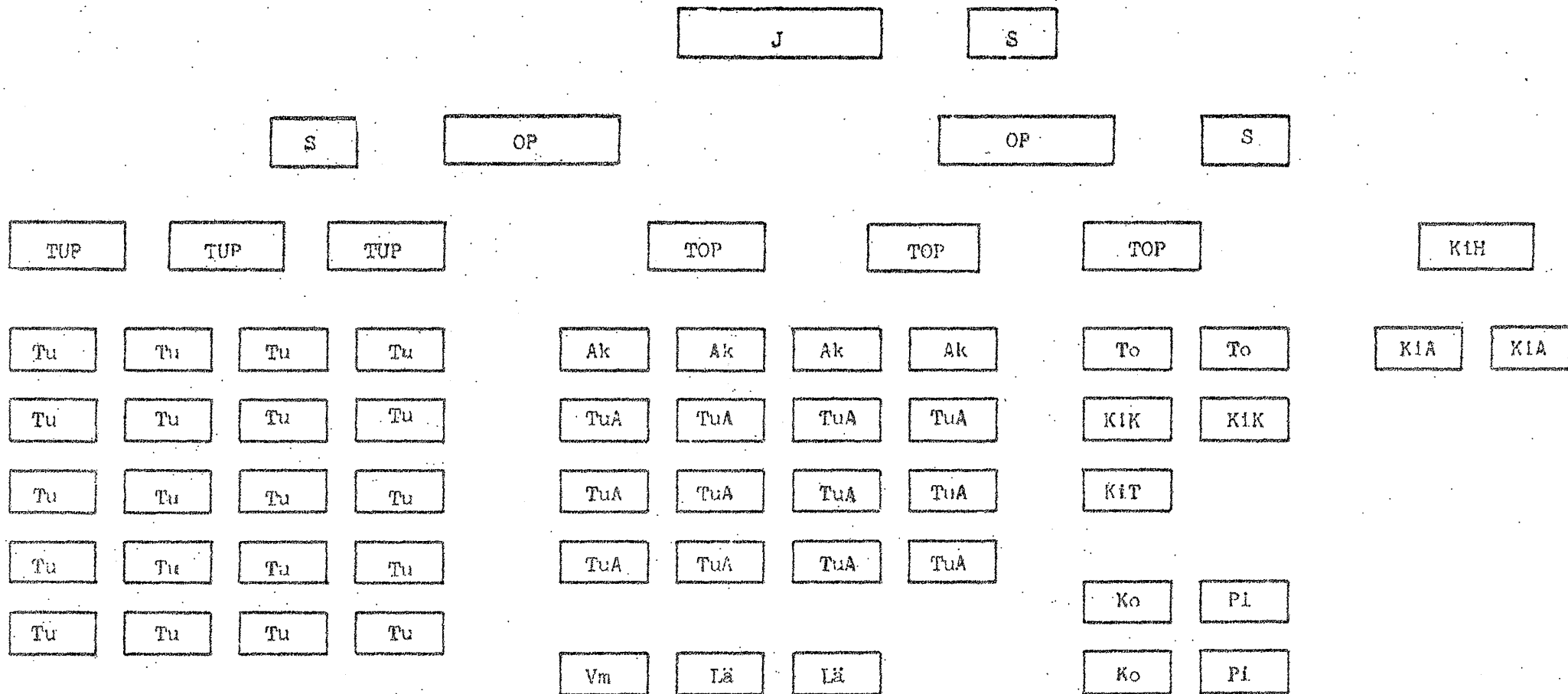
Ehdotus A

J = johtaja
 AJ = apulaisjohtaja
 TUP = tutkimuspäällikkö
 TOP = toimistopäällikkö
 KIH = kirjastonhoitaja
 Tu = tutkija
 Ak = aktuaari
 To = toimittaja

KIK = kielenkääntäjä
 KIT = kielentarkastaja
 S = sihteeri
 TuA = tutkimusapulainen
 KIA = kirjastoapulainen
 Ko = konekirjoittaja
 Pi = piirtäjä
 Vm = vahtimestari
 Lä = lähetti

Ehdotus

J = johtaja
 OP = osastopäällikkö
 TUP = tutkimuspäällikkö
 TOP = toimistopäällikkö
 KIH = kirjastonhoitaja
 Tu = tutkija
 Ak = aktuaari
 To = toimittaja

KIK = kielenkääntäjä
 KiT = kielentarkastaja
 S = sihteeri
 TuA = tutkimusapulainen
 KIA = kirjastoapulainen
 Ko = konekirjoittaja
 Pi = piirtäjä
 Vn = vahtimestari
 Lä = lähetti